

Vmesno vrednotenje Operativnega programa za materialno pomoč najbolj ogroženim za obdobje 2014-2020

Končno poročilo

Januar 2020

Kazalo

Kazalo tabel in grafov	3
Seznam kratic	4
Povzetek	5
Summary	7
1. Uvod	9
1.1 Opredelitev predmeta vrednotenja	9
1.2 Namen in cilji vrednotenja	11
2. Okoliščine izvajanja	12
2.1 Pregled stanja.....	12
2.2 Pregled programa FEAD	14
3. Pristop k vrednotenju	16
3.1 Metode vrednotenja	16
3.2 Časovnica izvedbe vrednotenja	16
4. Odgovori na vprašanja za vrednotenje.....	17
1. V kolikšni meri so dejavnosti stroškovno učinkovite?	17
2. V kolikšni meri so stroški dejavnosti utemeljeni glede na dosežene učinke? Kateri faktorji vplivajo na slabše doseganje učinkov?	19
3. Kako učinkoviti so mehanizmi poročanja in spremljanje napredka dejavnosti?	19
4. Ali je sistem upravljanja in spremljanja vzpostavljen tako, da v največji možni meri zmanjšuje upravno breme in administrativne stroške tako naročniku kot tudi upravičencem?	21
5. Ali so možne poenostavitve?	21
6. Ali je izvajanje OP MPO pre-regulirano in povzroča dodatne administrativne stroške?	22
7. Ali so možne spremembe pri izvajanju OP MPO pri naslednjem obdobju 2021-2027?	22
5. Pregled priporočil.....	24
6. Literatura in viri	25
7. Priloge	26

Kazalo tabel in grafov

Graf 1 Količina razdeljene hrane po letih (v tonah).....	11
Graf 2 Število ljudi, ki tvegajo revščino ali socialno izključenost v EU (v milijonih)	13
Graf 3 Stopnja tveganja revščine v Sloveniji, po letih (% oseb)	14

Seznam kratic

CSD	Center za socialno delo
ESS	Evropski socialni sklad
EU	Evropska unija
FEAD	Sklad za evropsko pomoč najbolj ogroženim
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
OP	Operativni program za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020
OP MPO	Operativni program za hrano in/ali materialno pomoč za podporo iz Sklada za evropsko pomoč najbolj ogroženim
OZ	Območno združenje
PO	Partnerska organizacija
SURS	Statistični urad Republike Slovenije

Povzetek

Kljub splošnemu bogastvu Evropske unije je v Evropi raven revščine še vedno visoka. Po podatkih Evropske komisije skoraj vsakemu četrtemu Evropejcu grozi revščina ali socialna izključenost. Leta 2018 je bilo 109 milijonov ljudi (21,7% prebivalstva EU) še vedno izpostavljenih tveganju revščine ali socialne izključenosti. V letu 2010 je Evropska unija začela z izvajanjem programa Strategija Evropa 2020, katere cilj je med drugim tudi zmanjšanje revščine. Strategija kot cilj določa, da bi do leta 2020 v primerjavi z letom 2008 najmanj 20 milijonov ljudi rešili pred tveganjem revščine ali socialne izključenosti.

Z namenom doseganja tega cilja je EU ustanovila Sklad za evropsko pomoč najbolj ogroženim (FEAD), iz katerega se financira Operativni program za materialno pomoč najbolj ogroženim (OP MPO), v njega pa je vključena tudi Slovenija. Za izvajanje OP MPO v obdobju od 2014 do 2020 je prejela 24.132.048,00 EUR sredstev, od katerih je 85% financiranih iz sredstev EU, 15% pa predstavlja nacionalno sofinanciranje. Slovenija je izbrala izvajanje OP tipa I, kar pomeni, da zagotavlja pomoč le v hrani in sicer preko sodelovanja z dvema partnerskima organizacijama (PO), ki hrano na razdelilnih mestih delita upravičencem, poleg razdelitve hrane pa izvajata še spremljevalne ukrepe, ki vključujejo psihosocialno pomoč, svetovanje in različne delavnice.

Izvajanje OP MPO zajema nakup hrane, ki ga preko javnega naročila opravi MDDSZ, hrano pa v centralni skladišči partnerskih organizacij (Rdeči križ Slovenije in Slovenska Karitas) dostavi izbrani dobavitelj. Partnerski organizaciji nato hrano prepeljeta na razdelilna mesta po vsej državi in jo razdelita med upravičence, ki jih prepoznata sami. Poleg razdeljevanja hrane obe organizaciji izvajata tudi spremljevalne ukrepe. To izvajanje obravnavamo v okviru vprašanj za vrednotenje, ki zadevajo učinkovitost izvajanja programa in pa sistem poročanja ter spremljanja le-tega. V letu 2018 je bilo zabeleženih 158.012 prejemnikov pomoči v hrani, v spremljevalne ukrepe pa je bilo vključenih okoli 70% teh prejemnikov.

Upoštevajoč trenutni način izvajanja dejavnosti v okviru programa ugotavljamo, da je na področju razdeljevanja hrane in izvajanja spremljevalnih ukrepov stroškovna učinkovitost maksimalna, medtem ko na področju nakupa hrane vidimo prostor za pridobitev boljših cen izdelkov pri dobaviteljih, predvsem pa bi to lahko dosegli z uvedbo konkurenčnega dialoga pri samem javnem naročilu in usmeritvi razpona cene posameznega izdelka. Na doseganje učinkov izvajanja programa vpliva predvsem način vodenja evidenc obeh PO, saj le-ti evidence prejemnikov vodita ločeno, kar pomeni, da so prejemniki lahko zavedeni tako pri eni PO, kot pri drugi in se štejejo dvakrat. To povzroči, da je zabeležen učinek, ki se meri v številu prejemnikov pomoči večji, kot je v resnici in izkrivlja sliko o količini razdeljene hrane po posamezniku. Posledično predlagamo poenotenje sistemov ali izvedbo medsebojnih povezav baz podatkov med PO in centrom za socialno delo (CSD), da se zagotovi medsebojna informiranost o upravičenosti posameznikov do pomoči v hrani. Prav tako predlagamo, da seznam upravičencev pripravi CSD in na ta način razbremeni PO.

Večjih administrativnih bremen tako na strani naročnika kot PO ne zaznavamo, prostor za optimizacijo pa vidimo predvsem v že omenjeni vzpostavitvi baz upravičencev do pomoči.

Spremljevalni ukrepi se izvajajo na različnih lokacijah obeh PO različno. Po večini vsi izvajajo ukrepe psihosocialne pomoči in svetovanja, ki poteka predvsem preko pogovorov razdeljevalcev pomoči s prejemniki, na nekaterih razdelilnih mestih pa se izvajajo tudi delavnice z različno tematiko (kuharski tečaj, učna pomoč, ustvarjalne delavnice, ipd.), ki pa sicer pomagajo predvsem pri socialnem vključevanju prejemnikov, težko pa govorimo o dejanskem napredku te dejavnosti, saj je učinke izvajanja ukrepov na način, kot se izvajajo sedaj, zelo težko ali praktično nemogoče izmeriti.

Summary

Despite the overall wealth of the European Union, Europe still has a high level of poverty. According to the European Commission, almost one in four Europeans is at risk of poverty or social exclusion. In 2018, 109 million people or 21.7% of the EU population were still at risk of poverty or social exclusion. In 2010, the European Union launched the Europe 2020 Strategy, which aims inter alia at reducing poverty. The objective of the strategy is to save at least 20 million people from the risk of poverty or social exclusion by 2020 compared to 2008.

In order to achieve this objective, the EU has set up a Fund for European Assistance to the Most Deprived (FEAD), from which the Operational Program for Material Assistance to the Most Deprived (OP MPO) is funded, and Slovenia is included. For the implementation of the OP MPO in the period 2014-2020, Slovenia received 24.132.048,00 EUR, of which 85% was financed by EU funds and 15% was national co-financing. Slovenia has chosen to implement Type I OP, which means that it provides food assistance only through cooperation with partner organizations (POs) that distribute food at distribution points to beneficiaries, and in addition to food distribution, they also implement accompanying measures involving psychosocial assistance, consulting and various workshops.

The implementation of the OP MPO involves the purchase of food, which is publicly procured by the Ministry of Labour, Family, Social Affairs and Equal Opportunities, and delivered to the central warehouses of partner organizations (Slovenian Red Cross and Slovenian Karitas). The partner organizations then transport the food across the country and distribute it to beneficiaries that they identify. In addition to the distribution of food, the two organizations also carry out accompanying measures. We address this implementation in the framework of evaluation questions concerning the effectiveness of the implementation of the program as well as reporting and monitoring system. In 2018, 158,012 food aid recipients were recorded, and about 70% of these were included in accompanying measures.

Considering the current mode of implementation of the activities under the program, we find that in the field of food distribution and implementation of accompanying measures, the maximum cost-effectiveness is achieved, while in the area of food purchase we see room for selection of better product prices from suppliers, and above all, this could be achieved by introducing competitive dialogue in the procurement itself and in targeting the price range of each product. The achievement of the effects of the implementation of the program is mainly influenced by the way in which the records of the two POs are kept, as they keep the records of the recipients separately, which means that the recipients can be recorded at one PO as well as the other and are therefore counted twice. This causes the recorded effect, which is measured in the number of aid recipients to be greater than it actually is, and distorts the picture of the amount of food distributed per individual. As a result, we propose to unify systems or implement database interconnections between the PO and the Social Work Center (CSD) in order to provide mutual information about individuals' eligibility for

food assistance. We also suggest that the list of beneficiaries is drawn up by the CSD and thus relieve the PO.

We do not detect any major administrative burdens on the Ministry's side or the PO, but the space for optimization is primarily seen in the establishment of the beneficiary databases already mentioned.

Accompanying measures are implemented in different locations of the two POs differently. Most of them all carry out psychosocial assistance and counselling measures, which are carried out mainly through interviews between the volunteers distributing the food and the recipients, and in some distribution centers, workshops with different topics (cooking course, teaching aid, creative workshops, etc.) are provided, which otherwise help in the social integration of beneficiaries, but it is difficult to talk about the real progress of this activity, since the effects of the implementation of measures, in the way they are currently implemented, are very difficult or practically impossible to measure.

1. Uvod

1.1 Opredelitev predmeta vrednotenja

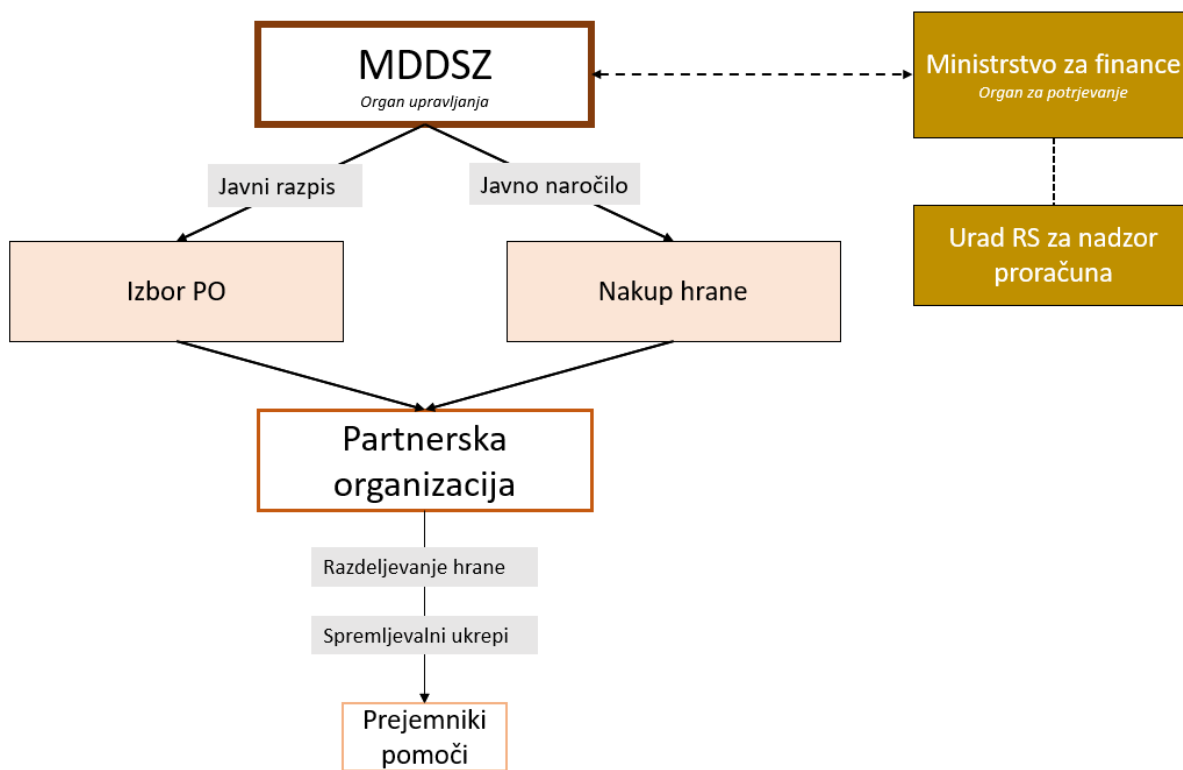
Predmet vrednotenja je Operativni program za materialno pomoč najbolj ogroženim (OP MPO), ki se izvaja v obdobju 2014-2020 in se sofinancira iz sklada za evropsko pomoč najbolj ogroženim (FEAD). Namen vmesnega vrednotenja pa je neodvisna presoja učinkovitosti izvajanja, ki bo naročniku služila kot podlaga za izboljšanje samega sistema spremljanja in izvajanja ukrepov v obdobju 2021 – 2027.

OP MPO najbolj ogroženim nudi nefinančno pomoč v obliki paketov s hrano. Poleg materialne pomoči se v sklopu programa izvajajo tudi spremljevalni ukrepi, kot so informiranje o drugih oblikah pomoči, svetovanje in izobraževanje prejemnikov pomoči ter tehnična pomoč. Za upravljanje OP MPO je odgovorno Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve (MDDSZ), medtem ko je za potrjevanje izdatkov pristojno Ministrstvo za finance.

MDDSZ preko javnega razpisa izbere partnerske organizacije (PO), ki zagotovijo skladišče in razdeljevanje hrane ter izvajajo spremljevalne ukrepe. Vsaka partnerska organizacija mora imeti status neprofitne, humanitarne organizacije, ki ima ustrezne kapacitete za skladiščenje hrane ter vzpostavljeno mrežo za razdeljevanje hrane.

MDDSZ izvede tudi postopek javnega naročila za nakup hrane. V postopku izbere ponudnike, ki dobavijo hrano v skladišča partnerskih organizacij. PO nato sama pripravi razpored izdelkov in količin posameznega izdelka po svojih lokalnih razdelilnih mestih, glede na število evidentiranih prejemnikov, ter organizira distribucijo hrane na razdelilna mesta. PO poleg razdeljevanja hrane, na razdelilnih mestih izvaja tudi spremljevalne ukrepe.

1 Shema izvajanja OP MPO

Končni prejemniki pomoči so osebe, ki živijo v težkih socialnih in materialnih razmerah. Upravičenost do pomoči prejemniki izkazujejo na podlagi dokumentacije, iz katere je razvidno, da je oseba v hudi socialni stiski in potrebuje pomoč, ali na podlagi presoje partnerske organizacije. Postopek ugotavljanja upravičenosti in kriterije za dodelitev pomoči posamezni osebi določa PO že v sami prijavi na javni razpis za izbor dejavnosti razdeljevanja hrane in izvajanja spremljevalnih ukrepov, ki ga objavi MDDSZ.

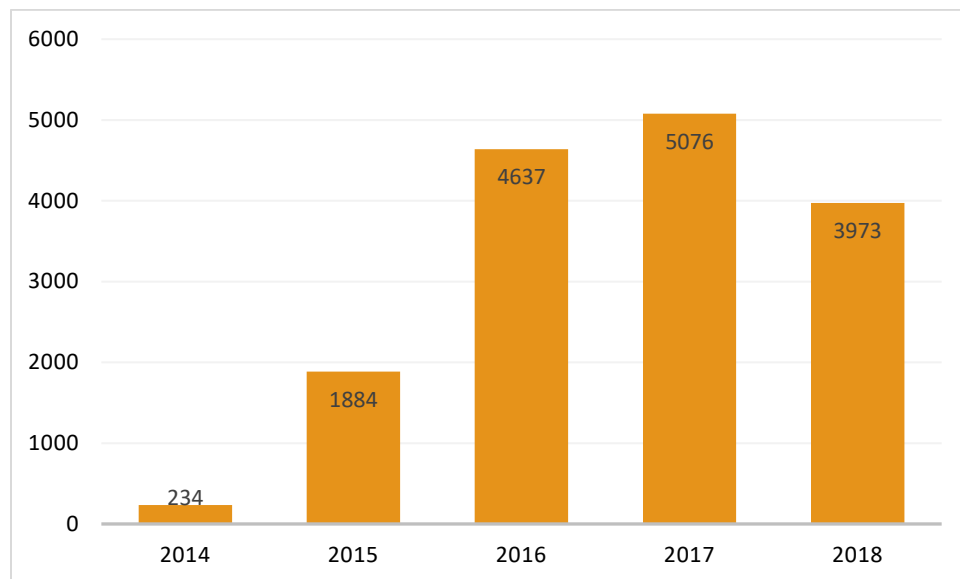
Izvajanje programa

V obdobju 2014-2020 je na voljo **24.132.048,00 EUR** sredstev, od katerih je 85% financiranih iz sredstev EU, 15% pa predstavlja nacionalno sofinanciranje.

MDDSZ je v obdobju 2014-2018 nabavilo več kot 16.031 ton hrane (moka, riž, olje, testenine, konzervirana zelenjava in mleko), pri čemer je bilo največ hrane razdeljene v letu 2017, in sicer 5.075,57 ton. Za razdeljevanje hrane sta odgovorni partnerski organizaciji Rdeči križ Slovenije in Slovenska Karitas, ki jo razdeljujeta na več kot 370 razdelilnih mestih. V posameznih primerih se hrano dostavi tudi na dom.

Količina razdeljene hrane po letih, je prikazana v spodnjem grafu.

Graf 1 Količina razdeljene hrane po letih (v tonah)¹

V letu 2015 so PO zabeležile največje število prejemnikov pomoči in sicer kar **181.699**, v letih do 2018 pa število prejemnikov upada in sicer je bilo v letu 2018 zabeleženih **158.012** prejemnikov.

Tabela 1 Število prejemnikov pomoči, po letih

Leto	2014	2015	2016	2017	2018
Število prejemnikov	21.125	181.699	180.920	166.448	158.012

1.2 Namen in cilji vrednotenja

Namen vrednotenja je izvedba presoje učinkovitosti izvajanja Operativnega programa za materialno pomoč najbolj ogroženim za obdobje 2014-2020 in podati priporočila za izboljšanje sistema spremljanja in izvajanja ukrepov za naslednje programsko obdobje 2021-2027. Namen je tudi podati odgovore na vprašanja za vrednotenje, ki zadevajo predvsem področje stroškovne učinkovitosti izvajanja OP MPO in pa sistem poročanja ter spremljanja le-tega.

Cilji vrednotenja:

- preveriti utemeljenost stroškov dejavnosti, glede na dosežene učinke;

¹ V letu 2014, je bila izvedena le ena dobava in sicer v mesecu decembru.

- preveriti uspešnost mehanizmov poročanja in spremljanja;
- preveriti ustreznost administrativnih procesov in stroškov;
- preveriti stroškovno učinkovitost dejavnosti.

Na podlagi evidenčnega naročila je Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve kot izvajalca vrednotenja izbrala družbo Deloitte svetovanje d.o.o. Vrednotenje se je izvajalo v obdobju od oktobra 2019 do januarja 2020. Vrednotenje je financirano iz sredstev tehnične pomoči OP MPO.

2. Okoliščine izvajanja

2.1 Pregled stanja

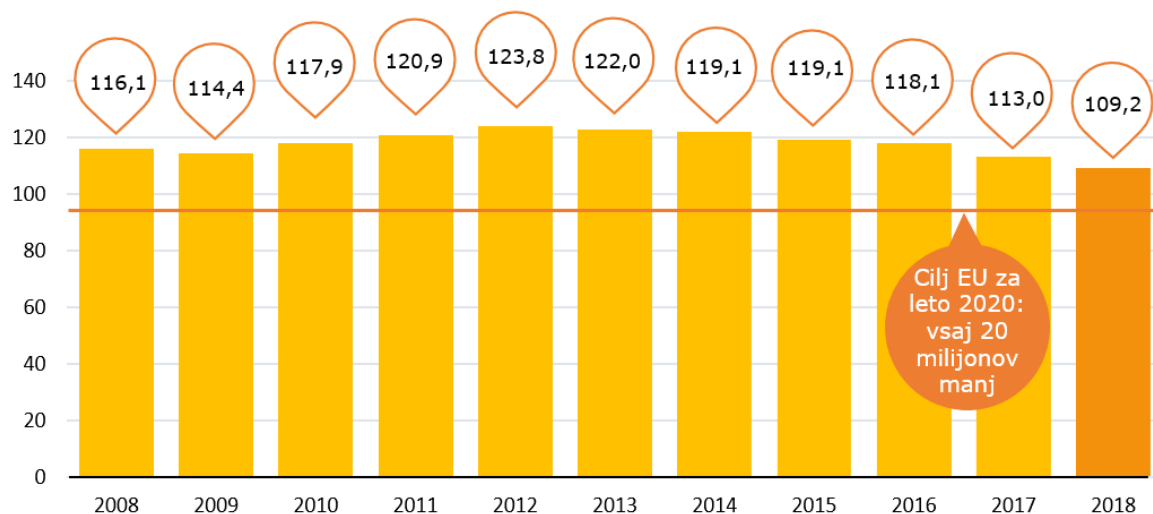
Evropska Unija

Kljub splošnemu bogastvu Evropske unije je v njej raven revščine še vedno visoka. Po podatkih Evropske komisije skoraj vsakemu četrtemu Evropejcu grozi revščina ali socialna izključenost. Leta 2018 je bilo 109 milijonov ljudi ali 21,7% prebivalstva EU še vedno izpostavljenih tveganju revščine ali socialne izključenosti. To pomeni, da so v vsaj enem izmed naslednjih treh stanj: tvegajo revščino po prejemu socialnih transferjev, so resno materialno prikrajšani ali živijo v gospodinjstvu z zelo nizko stopnjo delovne aktivnosti.

Evropska unija je leta 2010 začela z izvajanjem programa Strategija Evropa 2020, katere cilj je med drugim tudi zmanjšanje revščine. Strategija kot cilj določa, da bi do leta 2020 v primerjavi z letom 2008 najmanj 20 milijonov ljudi rešili pred tveganjem revščine ali socialne izključenosti. V letu 2008, ko je EU opredelila krovni cilj, je bilo temu tveganju izpostavljenih 116 milijonov ljudi.

Gospodarstva držav EU se v zadnjih letih krepijo, posledično pa se zmanjšuje tudi število ljudi, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost. V letu 2018 je v EU živelo okoli 7 milijonov manj ljudi, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost v primerjavi s stopnjami pred krizo, to je leta 2008. V letu 2018 beležimo več kot 14 milijonski upad v primerjavi z vrhuncem leta 2012.

Graf 2 Število ljudi, ki tvegajo revščino ali socialno izključenost v EU (v milijonih)²

Slovenija

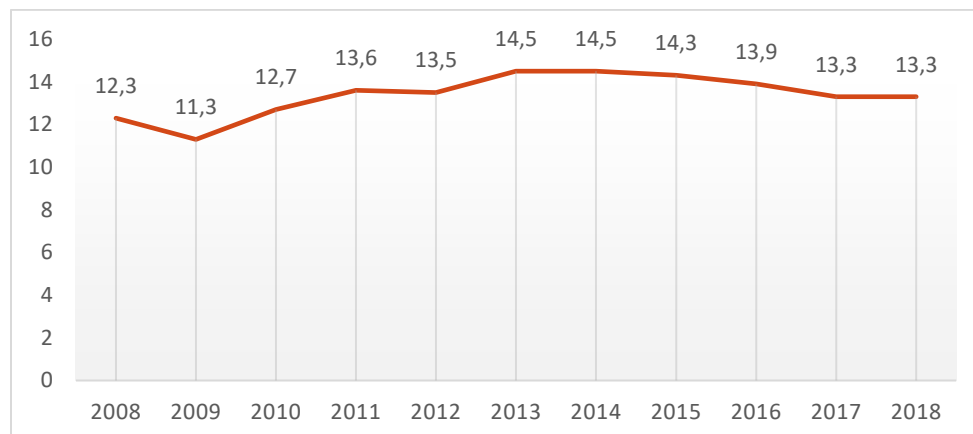
Slovenija sodi med države, ki se jim je stopnja tveganja revščine v času krize zelo povišala (predvsem v letu 2011 in ponovno v letu 2013), vendar je ves čas ostala pod povprečjem držav EU. Leta 2008 je stopnja revščine v Sloveniji znašala 12,3%, v letu 2013 je dosegla vrhunec in sicer je znašala kar 14,5%, v zadnjih letih pa počasi upada in je v letu 2018 znašala 13,3%. Stopnja dolgotrajnega tveganja revščine je v letu 2018 znašala 7,7% in je najnižja v zadnjih petih letih.

Glede na podatke OECD, ki zajemajo tri stanja izpostavljenosti tveganju revščine in socialne izključenosti, je delež prebivalstva, ki tvegajo revščino in/ali socialno izključenost v Sloveniji v letu 2018 znašal 16,2% in je med najnižjimi v Evropski Uniji³.

² VIR: Eurostat: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Living_conditions_in_Europe_-_poverty_and_social_exclusion#General_overview

³ Vir: Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10163468/3-16102019-CP-EN.pdf/edc3178f-ae3e-9973-f147-b839ee522578>

Graf 3 Stopnja tveganja revščine v Sloveniji, po letih (% oseb)⁴

Trenutno pod pragom tveganja revščine živi 268.000 oseb, tveganju socialne izključenosti pa je izpostavljeno 326.000 oseb. Največ takšnih prebivalcev živi v Zasavski in Pomurski regiji. Glede na statistike vezane na starost in spol, vidimo, da med posameznimi kategorijami obstajajo kar precejšnje razlike v stopnji tveganja revščine. Z največjim tveganjem se soočajo ženske, stare 65 let in več (22,3 %), medtem ko se z najmanjšim tveganjem soočajo otroci pod 18-tim letom starosti (11,7 %), kljub temu pa pod pragom revščine še vedno živi kar 45.000 otrok. Slovenija je glede na odstotek tveganja revščine pri otrocih, glede na ostale EU države na četrtem mestu, saj imajo nižjo stopnjo revščine samo Češka, Danska in Finska (11%). Pod pragom revščine je v letu 2018 živel 67.000 starostnikov, kar je kar 9.000 oseb več kot leta 2017. V primerjavi s povprečjem EU, kjer je v letu 2018 stopnja tveganja revščine starostnikov znašala 18.6%, je Slovenija v slabšem položaju z 20.1%.

2.2 Pregled programa FEAD

Sklad za evropsko pomoč najbolj ogroženim (FEAD), je program, ki je nasledil nekdanji program Dobava hrane iz intervencijskih zalog Skupnosti najbolj ogroženim. Izvaja se na nacionalni ravni z operativnimi programi. FEAD spodbuja socialno kohezijo, povečuje socialno vključenost in tako prispeva k cilju odpravljanja revščine v Evropski uniji. Sklad prispeva k doseganju specifičnega cilja odpravljanja najhujših oblik revščine z zagotavljanjem nefinančne pomoči najbolj ogroženim osebam v obliki hrane in/ali osnovne materialne pomoči ter dejavnosti socialnega vključevanja za socialno integracijo najbolj ogroženih. V programskem obdobju 2014-2020 je skupno financiranje iz sklada znašalo 4,5 milijarde EUR, od tega je 3,8 milijarde EUR sredstev EU, 0,7 milijarde EUR pa predstavljajo prispevki držav članic.

FEAD se izvaja preko dveh različnih operativnih programov in sicer:

⁴ Vir: Statistični urad Republike Slovenije (SURS)

- **Operativni program tipa I**, v okviru katerega se zagotavlja pomoč v hrani in materialna pomoč, poleg tega pa se izvajajo tudi spremljevalni ukrepi, katerih cilj je blaženje socialne izključenosti najbolj ogroženih.
- **Operativni program tipa II**, ki vključuje ukrepe namenjene socialnemu vključevanju najbolj ogroženih, ne zagotavlja pa materialne pomoči ali pomoči v hrani.

24 držav članic je izbralo operativne programe tipa I, štiri pa so izbrale programe tipa II. Od 24 držav članic, ki so izbrale operativne programe tipa I, jih deset zagotavlja le pomoč v hrani, ena pa le materialno pomoč. Druge države članice zagotavljajo tako pomoč v hrani kot materialno pomoč. Slovenija izvaja OP tipa I in zagotavlja pomoč le v hrani.

Spremljevalni ukrepi so glavna novost sklada FEAD v primerjavi z nekdanjim evropskim programom za najbolj ogrožene osebe. Obvezno se izvajajo znotraj OP tipa I, namenjeni pa so podpori vključevanju končnih prejemnikov pomoči v družbo in odpravljanju socialne izključenosti in reševanju nujnih socialnih primerov na načine, ki bolj krepijo pravice in so bolj trajnostni (npr. svetovanje o ravnanju z denarjev v gospodinjstvu). V posebnem poročilu FEAD je evropsko računsko sodišče ugotovilo, da so spremljevalni ukrepi sicer zelo pomembni, saj se zgolj s pomočjo v hrani ali materialno pomočjo ne more obravnavati temeljnih vzrokov za revščino, vendar pa so tej ukrepi večinoma nejasno opredeljeni, prav tako pa še niso opredeljeni kazalniki, ki bi merili uspešnost izvajanja.⁵

⁵ Vir: Evropsko računsko sodišče: Posebno poročilo 2019 št. 5: Sklad za evropsko pomoč najbolj ogroženim (FEAD)- njegova podpora je koristna, a koliko je prispeval k zmanjšanju revščine, še ni bilo ugotovljeno

3. Pristop k vrednotenju

3.1 Metode vrednotenja

Ključne uporabljene metode:

- Analiza sekundarnih virov
- Intervju s predstavniki partnerskih organizacij v skladiščih oz. na razdelilnih mestih
- Intervju z naročnikom vrednotenja (MDDSZ)

Intervju s partnerskimi organizacijami smo izvedli na desetih različnih razdelilnih mestih po vsej Sloveniji in sicer na:

- Rdeči križ Slovenije, območno združenje (OZ) Kočevje
- Rdeči križ Slovenije, centralno skladišče in OZ Maribor
- Rdeči križ Slovenije, OZ Novo mesto
- Rdeči križ Slovenije, OZ Jesenice
- Rdeči križ Slovenije, OZ Domžale
- Rdeči križ Slovenije, OZ Ljubljana
- Župnijska Karitas Vrhnika
- Škofijska Karitas Maribor
- Župnijska Karitas Murska Sobota
- Škofijska Karitas Celje Humanitarno skladišče ter Škofijski dom Vrbje

Razdelilna mesta so bila predlagana s strani MDDSZ in sicer tako, da so bila vključena tako manjša, kot večja razdelilna mesta, po različnih geografskih regijah Slovenije.

3.2 Časovnica izvedbe vrednotenja

Aktivnosti	2019			2020	
	Oct	Nov	Dec	Jan	Feb
Uvodni sestanek	▲ 10/23/2019				
Analiza sekundarnih virov	[Yellow bar]				
Izvedba intervjujev s predstavniki PO		[Yellow bar]			
Intervju z naročnikov vrednotenja			[Yellow bar]		
Analiza podatkov in priprava Končnega poročila			[Yellow bar]		
Oddaja osnutka končnega poročila				▲ 1/10/2020	
Prejem pripomb na osnutek končnega poročila				[Yellow bar]	
Priprava dopolnitev končnega poročila				[Yellow bar]	
Oddaja končnega poročila					▲ 1/27/2020
Predstavitve končnega poročila					[Yellow bar]

4. Odgovori na vprašanja za vrednotenje

1. V kolikšni meri so dejavnosti stroškovno učinkovite?

Glavne dejavnosti, ki jih prepoznavamo v izvajanju OP MPO predstavljajo **nakup hrane, razdeljevanje hrane in izvajanje spremljevalnih ukrepov** ter **tehnična pomoč**. Z namenom boljše preglednosti nad odgovori na vprašanja za vrednotenje, smo dejavnost razdeljevanja hrane in izvajanja spremljevalnih ukrepov ločili, čeprav se izvajata kot skupna dejavnost

Dejavnost nakupa hrane

Pri dejavnosti nakupa hrane ugotavljamo, da cene določenih proizvodov presegajo ali pa so enake cenam istih ali podobnih izdelkov v maloprodajnih trgovinah z osnovnimi živili. V letu 2019 je tako cena konzerve fižola (400g), ki ga je preko javnega naročila kupilo ministrstvo, znašala 0,39 EUR, v trgovini pa konzerva fižola znamke SPAR (420g) znaša 0,35 EUR. Isti vzorec se pojavi pri testeninah, ki pri izbranem ponudniku (Mlinotest) preko javnega naročila znašata 1,34 EUR/kg testenin medtem, ko lahko pri trgovcu Mercator kupimo kilogram špagetov znamke Grano Doro po ceni 0,86 EUR, kilogram polžkov iste znamke pa za 0,87 EUR. V primeru nakupa pelatov, je MDDSZ za konzervo (400g) ponudnika Podravka trgovsko podjetje d.o.o. plačalo 0,36 EUR, pri trgovcema SPAR in Mercator pa na konzerva (400g) Sparove ali Mercatorjeve blagovne znamke znaša 0,39 EUR.

Javno naročilo ne omogoča pogajanj s potencialnimi dobavitelji in je zavezano k izbiri ekonomsko najugodnejše ponudbe, ki pa je zaradi nizkega števila prijaviteljev v veliko primerih tudi edina. Takšna ponudba ima posledično lahko višje cene izdelkov, saj jo je MDDSZ v primeru izpolnjevanja razpisnih pogojev, obvezano sprejeti.

Dejavnost razdeljevanja hrane

Dejavnost razdeljevanja in posledično tudi skladiščenja hrane ter logistike pri partnerski organizacijah v veliki meri temelji na prostovoljnem delu in sredstvih pridobljenih iz drugih virov, izven sklada FEAD. Sredstva v vrednosti 5% stroška nakupa hrane, ne pokrivajo dejanskih stroškov nastalih s premikom takšnega obsega hrane iz centralnih skladišč do krajevnih organizacij oz. razdelilnih mest, zato partnerski organizaciji stroške pokrivata delno iz drugih virov (brezplačen najem skladišč in razdelilnih prostorov, amortizirani kombiji na eni strani in finančne donacije za pokrivanje razlik pri stroških razvoza, upravljanja skladišč – elektrika, voda, kanalščina... na drugi strani) delno pa s prostovoljnim delom ali javnimi deli (komisioni blaga v skladiščih, razdelitev hrane na terenu). Iz tega ugotavljamo, da optimizacija v sami verigi dostave in razdeljevanja hrane ni možna, saj je proces že maksimalno optimiziran in stroškovno učinkovit.

Dejavnost izvajanja spremljevalnih ukrepov

Za izvajanje dejavnosti spremljevalnih ukrepov je vsako leto namenjenih 5% celotnega stroška nakupa hrane v istem letu. V letu 2017 je bilo tako obema partnerskima organizacijama namenjenih 158.313,05 EUR, v letu 2018 pa 158.765,20 EUR. Glede na odgovore, ki smo jih zabeležili pri izvajanju intervjujev, se skoraj vsi spremljevalni ukrepi izvajajo v prostorih PO, izvajajo pa jih ali prostovoljci ali zaposleni na PO. Najpogostejša oblika izvajanja je ukrep psihosocialne pomoči v obliki pogovora s prejemnikom in pa svetovanje o možnostih pridobitve ostalih oblik pomoči, iskanju zaposlitve, ipd. Spremljevalni ukrepi se ponekod izvajajo tudi v obliki različnih delavnic, ki večinoma prispevajo k boljši socialni vključenosti prejemnikov pomoči. Tako psihosocialno pomoč, kot tudi izvedbo delavnic, opravljajo tako prostovoljci kot tudi zaposleni na PO, kar pomeni, da je izvajanje spremljevalnih ukrepov stroškovno učinkovito.

Priporočila

1. Za boljše obvladovanje vhodnih cen predlagamo, da MDDSZ pred izvedbo naslednjega javnega naročila za nakup hrane, preveri najnižje cene primerljivih produktov praviloma lastnih blagovnih znamk trgovcev na trgu in poda usmeritve razpona cene, ki bi moral biti praviloma pod cenami lastnih blagovnih znamk trgovcev (cca. 5-15 odstotnih točk). Nabor največjih trgovskih podjetij v Sloveniji (Spar, Tuš, Lidl, Hofer, Eurospin, Jager) je v letu 2018 po javno dostopnih podatkih realiziral razliko v ceni v višini 26%, od česar je realiziral 5% EBITDA maržo in 2% dobičkovno maržo, kar primerljivo z cenami v maloprodaji pomeni, da je realen diskont za MDDSZ kot kupca blaga med 5-15% od polne maloprodajne cene primerljivih produktov v maloprodaji, saj v primeru FEAD projekta razdelitev blaga poteka na prostovoljni osnovi, kjer partnerske organizacije s prostovoljci in svojimi sredstvi pokrijejo manjkajočih 15% do polne stroškovne cene proizvodov na polici pri trgovcih.
2. Prav tako priporočamo uporabo konkurenčnega dialoga pri samem javnem naročilu, saj le-ta omogoča naročniku, da začne dialog s tistimi kandidati, ki izpolnjujejo zahtevane pogoje določene v razpisni dokumentaciji, s ciljem ugotoviti in opredeliti sredstva, ki so najbolj primerna za zadovoljitev njihovih potreb. V tem dialogu lahko z izbranimi kandidati razpravljajo o vseh vidikih predmeta naročila, naročnik pa lahko izvaja dialog vse do pridobitve končne rešitve oziroma rešitev, ki ustrezajo njegovim potrebam in od ponudnikov zahteva, da predložene končne ponudbe razjasnijo ali podrobno obrazložijo. Na ta način, bi MDDSZ lahko pridobilo več ponudb za posamezno javno naročilo in tudi imelo možnost pogajanja za ugodnejšo ceno. Pri konkurenčnem dialogu svetujemo vključitev referenčnih maloprodajnih cen primerljivih artiklov na trgu. Za izvedbo konkurenčnega dialoga svetujemo vključitev notranjih in po potrebi tudi zunanjih pravnih strokovnjakov.

2. V kolikšni meri so stroški dejavnosti utemeljeni glede na dosežene učinke? Kateri faktorji vplivajo na slabše doseganje učinkov?

Dejavnost razdeljevanja hrane

Kot že omenjeno pri prejšnjem vprašanju, razdeljevanje hrane in s tem povezane aktivnosti temeljijo na prostovoljnem delu, kar pomeni, da so te stroški, glede na število prejemnikov hrane in količino razdeljene hrane, utemeljeni. Ugotavljamo pa, da obe PO vodita vsaka svojo evidenco prejemnikov in se med seboj ne usklajujeta, oz. ne izmenjujeta podatkov o prejemnikih, kar pomeni, da obstaja možnost odstopanja pri številu prejemnikov. .

Dejavnost izvajanja spremljevalnih ukrepov

Učinki spremljevalnih ukrepov se merijo samo v številu vključenih v te ukrepe. Ker se dejanski vpliv spremljevalnih ukrepov ne meri, je težko določiti utemeljenost stroškov glede na dosežen učinek vendar pa, če gledamo leto 2018, v katerem je bilo v spremljevalne ukrepe vključenih 107.592 oseb, ugotovimo, da okviren znesek sredstev po posamezni vključeni osebi znaša 1,5 EUR, kar je zelo malo, torej lahko rečemo, da so stroški izvajanja spremljevalnih ukrepov utemeljeni.

Na slabše doseganje učinkov vplivajo predvsem same lokacije razdelilnih mest in število prejemnikov na teh lokacijah, saj je v večjih mestih, kjer je tudi število prejemnikov višje, manj osebnega stika med razdeljevalci hrane in prejemniki, kar posledično lahko povzroča manjšo učinkovitost teh ukrepov, saj z spremljevalnimi ukrepi PO dosežejo bistveno manjšo skupino prejemnikov, kot na manjših razdelilnih mestih, kjer se prejemnikom lahko bolj posvetijo, ponekod (predvsem na vasi) pa razdeljevalci hrane tudi poznajo prejemnike in jim to omogoča še bolj osebni pristop.

3. Kako učinkoviti so mehanizmi poročanja in spremljanje napredka dejavnosti?

Dejavnost razdeljevanja hrane

Obe PO, tako Rdeči Križ kot Karitas se v programu deljenja pomoči naslanjata na center za socialno delo (CSD) in njihove odločbe o upravičenosti do denarne socialne pomoči, ki jih pridobita na vpogled in podatek o prejemniku shranita vsaka v svojih IT ali ročnih sistemih. Posledično ne obstaja sistem navzkrižne kontrole prejemnikov, ki je trenutno odvisen od lokalnega odnosa obeh organizacij in neformalnega sodelovanja na lokalni ravni. Tako tudi števila prejemnikov pomoči v hrani ne moremo enoznačno oceniti in ugotavljamo, da obstaja možnost, da so prejemniki ponekod zavedeni pri obeh PO, kar bi pomenilo, da je število vseh zavedenih prejemnikov lahko nekoliko nižje od javno objavljenega obsega 160.000 prejemnikov. Tako Rdeči Križ (e-sociala), kot Karitas uporabljata svoje IT rešitve za sledenje prejemnikov pomoči v hrani skladno z zahtevami ministrstva. Uporaba IT rešitev ni izvedena v 100% primerov pri nobeni od organizacij. Dodatno imajo CSD svojo programsko rešitev za ugotavljanje upravičenosti do javnih sredstev, kjer pa ne upoštevajo prejemnikov pomoči v hrani. Z opisanim načinom dela je spremljanje napredka močno oteženo.

Dejavnost izvajanja spremljevalnih ukrepov

Spremljevalni ukrepi se izvajajo na različnih lokacijah obeh PO različno. Po večini vsi izvajajo ukrepe psihosocialne pomoči in svetovanja, ki poteka predvsem preko pogovorov razdeljevalcev pomoči s prejemniki, na nekaterih razdelilnih mestih pa se izvajajo tudi delavnice z različno tematiko (kuharski tečaj, učna pomoč, ustvarjalne delavnice, ipd.), ki pa sicer pomagajo predvsem pri socialnem vključevanju prejemnikov, težko pa govorimo o dejanskem napredku te dejavnosti, saj je učinke izvajanja ukrepov, na takšen način, kot se izvajajo sedaj, zelo težko ali praktično nemogoče izmeriti.

Priporočila

1. Predlagamo poenotenje sistemov ali izvedbo medsebojnih povezav baz podatkov med PO in CSD, da se zagotovi medsebojna informiranost o upravičenosti posameznikov do pomoči v hrani. Prepoznavanje upravičencev do pomoči bi morali biti v pristojnosti CSD in ne PO. Potencialno bi lahko CSD-ji delili kupone oz. potrdila, da so posamezniki upravičeni do pomoči v hrani, kar se na določenih regijah s tehničnimi rešitvami iz leta 1994 že izvaja. S tem bi se partnerske organizacije razbremenilo pritiska preverjanja upravičenosti do pomoči v hrani, kar je v osnovi naloga ministrstva oz. organa v sestavi.
2. Predlagamo poenotenje tematike in načina izvajanja spremljevalnih ukrepov in sicer na način, da bi se tej ukrepi izvajali izključno kot psihosocialno svetovanje in informiranje o drugih oblikah pomoči na manjših razdelilnih mestih, na večjih razdelilnih mestih pa bi se izvajale različne delavnice, katerih tematika pa bi morala biti usmerjena v zaposlovanje in opolnomočenje prejemnikov z znanji, ki jim bi pomagali pri zaposlitvi. MDDSZ naj pri naslednjem javnem razpisu za pridobitev PO, jasno določi, katere aktivnosti spadajo v izvajanje spremljevalnih ukrepov in katere ne, hkrati za ločitvijo na dva ločena pristopa upošteva specifične tako manjših kot večjih razdelilnih mest in poenostavi izvajanje spremljevalnih ukrepov. Manjša razdelilna mesta so namreč v osnovi bolj vpeta v lokalno okolje, psihosocialna pomoč se nudi ob samem razdeljevanju, hkrati pa imajo bistveno slabše finančne in prostorske kapacitete za izvajanje delavnic. Pri večjih razdelilnih mestih je situacija ravno obratna, saj imajo kapacitete izvajanja delavnic, hkrati pa zaradi obsega upravičencev niso v stanju izvajati psihosocialne pomoči ob razdeljevanju hrane.
3. Predlagamo preučitev možnosti financiranja ali sofinanciranja spremljevalnih ukrepov iz sredstev Evropskega socialnega sklada (ESS).

4. Ali je sistem upravljanja in spremljanja vzpostavljen tako, da v največji možni meri zmanjšuje upravno breme in administrativne stroške tako naročniku kot tudi upravičencem?

Vsaka PO 5-krat letno poroča o količini razdeljene hrane in samih prejemnikih pomoči, ter 3-krat letno o izvajanju spremljevalnih ukrepov. Pri poročanju o razdeljevanju hrane, morajo PO poročati osnovne podatke o prejemnikih kot so: starost prejemnikov pod 15 in nad 65 let, število žensk, migrantov oz. manjšin, invalidov in pa brezdomcev. Pri poročanju o izvajanju spremljevalnih ukrepov pa PO beležijo samo število udeležencev oz. vključenih v ukrepe in pa vrsto teh ukrepov. Ta sistem poročanja je po našem mnenju zelo nezahteven in za PO ne predstavlja večjih administrativnih bremen, vendar pa bi bilo smiselno razmisliti o manjšem številu poročil na letni ravni, ki bi še dodatno razbremenilo tako PO kot tudi naročnika.

Administrativno breme na strani PO se kaže predvsem v prepoznavanju in beleženju prejemnikov pomoči, saj je le-to izključno v njihovi pristojnosti, kar pomeni, da morata PO, glede na dokazila, ki jih prinesejo potencialni prejemniki pomoči, sami določiti, kdo je do hrane upravičen in kdo ne ter tudi same voditi evidence upravičencev. Priporočilo za odpravo tega administrativnega bremena se nahaja že v tretjem vprašanju.

PO so o poteku izvajanja programa dolžne poročati MDDSZ in sicer:

- 3x letno po dva zahtevka za izplačilo, kjer zraven kot obvezne priloge priložijo poročilo in dokazila o izvajanju spremljevalnih ukrepov ter podatke o skladiščnih evidencah
- 1x letno poročilo, kjer posredujejo podatke o prejeti in razdeljeni hrani, številu končnih prejemnikov ter poročila o spremljevalnih ukrepih
- 1x letno vmesno poročilo, kjer poročajo o številu končnih prejemnikov v obdobju od 1.1. do 30. 5.

Priporočila

Priporočilo o poenotenju sistemov je že podano v okviru vprašanja 3.

5. Ali so možne poenostavitve?

Možnost za poenostavitev vidimo predvsem v povezavi baz PO in CSD skladno z podatki omenjenimi v prejšnjih vprašanjih. CSD bi moral biti odgovoren za vzpostavitev baze upravičencev do pomoči, ki bi jo potem delil z PO. Na ta način bi razbremenili PO, saj jim ne bi bilo več potrebno prepoznavati upravičencev.

Priporočila

Priporočila za poenostavitve in standardizacijo so podana k vprašanjsoma 3 in 4.

6. Ali je izvajanje OP MPO pre-regulirano in povzroča dodatne administrativne stroške?

Menimo, da izvajanje OP MPO ni pre-regulirano in ne nalaga dodatnih ali nepotrebnih zahtev tako PO kot tudi naročniku, bi pa lahko glede na splošen tehnološki napredek bil projekt bolj tehnično podprt, predvsem na področji digitalizacije podatkov o razdeljeni hrani in izvajanju spremljevalnih ukrepov in povezavi baz podatkov med CSD in PO.

Priporočila

Priporočila za poenostavitve in standardizacijo so podana k vprašanjsoma 3 in 4.

7. Ali so možne spremembe pri izvajanju OP MPO pri naslednjem obdobju 2021-2027?

Z naslednjim razpisom predlagamo, da se v razpisne pogoje doda zahtev, da se cena formira kot neto cena / kos proizvoda po tehničnih specifikacijah s 15% rabata, ki bo predstavljal sofinanciranje projekta skladno z usmeritvami EU. 15% rabat in točno ta vrednost je nujni pogoj, da bo ponudba upoštevana kot dopustna, cenovna primerjava vseh ponudnikov pa se bo izvajala na polni ceni. S tem ministrstvo ugotovi zahtevi po 15% lokalnem sofinanciranju projekta, ki bo izvedeno v obliki komercialnih popustov dobaviteljev blaga, sredstva ministrstva iz tega namena pa se sprostijo za izvedbo spremljevalnih ukrepov ali varčevanje. S strani ministrstva je v ta namen potrebno pridobiti tudi pravno mnenje glede skladnosti takšne ureditve s pravnim redom EU.

Prav tako predlagamo uskladitev cenovne upravičenosti do pomoči v hrani med PO in MDDSZ. Sama izvedba in uskladitev cenovne upravičenosti do pomoči v hrani predstavlja vrednostno manjši del celotne socialne politike, ki pa v kar nekaj primerih postaja izrazito nestimulativna za delovno prebivalstvo. V tipičnih skupinah prejemnikov pomoči v hrani (družina z dvema otrokoma, tuje družine z več otroki in eno delovno aktivno osebo, enočlanska gospodinjstva starejših in upokojencev...) kalkulacije kažejo, da je odločitev za brezposelnost in prejemanje denarne socialne pomoči v primerjavi z delovno aktivnostjo finančno nevtralna operacija, ob tem da delovna aktivnost potroši vsaj 160-180 delovnih ur mesečno v primerjavi z 10-20 ur za obvladovanje prejemanja socialne denarne pomoči (obiski na CSD, RK, Karitas, potencialni zaposlitveni razgovori...).

V tem primeru predlagamo celovit izračun učinkov socialne politike za zadnjih 15 let, da se ugotovi elastičnost prebivalstva in optimalna razmerja za klasične skupine prebivalstva med prejemanjem denarne socialne pomoči in delovno aktivnostjo.

Testni izračun za štiričlansko družino (starša z 10 let delovnih izkušenj, z otroci starimi 7 in 5 let v šoli in vrtcu kaže), da je v primeru, da oba prejemata minimalno plačo v primerjavi s tem, da je ena odrasla oseba prijavljena na denarno socialno pomoč in druga na minimalni plači samo 2% oz 19,50 EUR mesečno v korist tega, da sta oba starša zaposlena. V primeru, da je eden od staršev na povprečni in drugi na

minimalni plači v primerjavi s scenarijem, da je eden na povprečni in drugi na denarni socialni pomoči, pa je razlika v razpoložljivih mesečnih prihodkih družine 6% oz. 79,81 EUR. Te razlike so verjetno prenizke in od tu tudi izhaja povečanje potreb po pomoči v hrani in denarni socialni pomoči, kljub rekordno ugodnemu makroekonomskemu stanju v RS v tem trenutku. V primerjavi z obdobjem 2009 pred zadnjo ekonomsko krizo je tudi obseg nezaposlenih oseb in prejemnikov denarne socialne pomoči trenutno višji predvidoma zaradi manjše privlačnosti delovne aktivnosti kot pred desetletjem.

Priporočila

1. Predlagamo preučitev možnosti, da se v javni razpis vključi zahteva po 15% rabatu s strani dobaviteljev, ki se ga do FEAD sklada predstavi kot sofinanciranje s strani države/dobaviteljev. S tem se sprostijo sredstva ministrstva predvidena za sofinanciranje tega programa, ki se lahko uporabijo na programih socialne vključenosti.
2. Predlagamo uskladitev cenzusa upravičenosti do pomoči v hrani med PO in MDDSZ.
3. Predlagamo celovit izračun učinkov socialne politike za zadnjih 15 let, da se ugotovi elastičnost prebivalstva in optimalna razmerja za klasične skupine prebivalstva med prejemanjem denarne socialne pomoči in delovno aktivnostjo.

5. Pregled priporočil

1	Za boljše obvladovanje vhodnih cen predlagamo, da MDDSZ pred izvedbo naslednjega javnega naročila za nakup hrane, preveri najnižje cene primerljivih produktov praviloma lastnih blagovnih znamk trgovcev na trgu in poda usmeritve razpona cene, ki bi moral biti praviloma pod cenami lastnih blagovnih znamk trgovcev (cca. 5-15% točk).
2	Priporočamo uporabo konkurenčnega dialoga pri javnem naročilu hrane, z vključitvijo referenčnih maloprodajnih cen primerljivih artiklov na trgu. Za izvedbo konkurenčnega dialoga svetujemo vključitev notranjih in po potrebi tudi zunanjih pravnih strokovnjakov.
3	Predlagamo poenotenje sistemov ali izvedbo medsebojnih povezav baz podatkov med PO in CSD, da se zagotovi medsebojna informiranost o upravičenosti posameznikov do pomoči v hrani.
4	Predlagamo, da je prepoznavanje upravičencev do pomoči v pristojnosti CSD in ne partnerskih organizacij.
5	Predlagamo poenotenje tematike in načina izvajanja spremljevalnih ukrepov in sicer na način, da bi se tej ukrepi izvajali izključno kot psihosocialno svetovanje in informiranje o drugih oblikah pomoči na manjših razdelilnih mestih, na večjih razdelilnih mestih pa bi se izvajale tudi različne delavnice, katerih tematika pa bi morala biti usmerjena v zaposlovanje in opolnomočenje prejemnikov z znanji, ki jim bi pomagali pri zaposlitvi. MDDSZ naj pri naslednjem javnem razpisu za pridobitev PO, jasno določi, katere aktivnosti spadajo v izvajanje spremljevalnih ukrepov in katere ne.
6	Predlagamo preučitev možnosti financiranja ali sofinanciranja izvajanja spremljevalnih ukrepov iz sredstev Evropskega socialnega sklada (ESS).
7	Predlagamo preučitev možnosti, da se v javni razpis vključi zahteva po 15% rabatu s strani dobaviteljev, ki se ga do FEAD sklada predstavi kot sofinanciranje s strani države/dobaviteljev. S tem se sprostijo sredstva ministrstva predvidena za sofinanciranje tega programa, ki se lahko uporabijo na programih socialne vključenosti.
8	Predlagamo uskladitev cen zusa upravičenosti do pomoči v hrani med PO in MDDSZ.
9	Predlagamo celovit izračun učinkov socialne politike za zadnjih 15 let, da se ugotovi elastičnost prebivalstva in optimalna razmerja za klasične skupine prebivalstva med prejemanjem denarne socialne pomoči in delovno aktivnostjo.

6. Literatura in viri

1. Tehnična specifikacija razpisa za vrednotenje
2. Javni razpisi
3. Letna poročila o izvajanju OP MPO
4. SURS: Demografsko in socialno področje
5. UREDBA (EU) št. 1304/2013 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 17. decembra 2013 o Evropskem socialnem skladu in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1081/200
6. Evropsko računsko sodišče: Posebno poročilo 2019 št. 5: Sklad za evropsko pomoč najbolj ogroženim (FEAD)- njegova podpora je koristna, a koliko je prispeval k zmanjšanju revščine, še ni bilo ugotovljeno
7. Evropska komisija: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1089>
8. Rdeči Križ Slovenije uradna spletna stran: <https://www.rks.si/>
9. Eurostat: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Living_conditions_in_Europe_-
10. Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10163468/3-16102019-CP-EN.pdf/edc3178f-ae3e-9973-f147-b839ee522578>
11. Evropski socialni sklad uradna spletna stran: <http://ec.europa.eu/esf/home.jsp>

7. Priloge

Priloga 1: Tabela primerjav cen izdelkov

Sklop	Dobavitelji	Cena z DDV 2017	Cena z DDV 2018	Cena z DDV 2019	Cena na trgu januar 2020
Sklop 1: PŠENIČNA BELA MOKA TIP 500	Mlinopek, podjetje za mlinarstvo in pekarstvo d.d.	0,24	0,36	0,39	0,56 EUR za kg Znamka Mercator
Sklop 2: JAJČNE TESTENINE (kratke in dolge testenine v enakem deležu)	Mlinotest živilska industrija d.d.	0,81	1,25	1,34	Špageti Grano Doro: 1 kg= 0,86 EUR Polžki Grano Doro: 1kg= 0,87 EUR (Mercator)
Sklop 3: BRUŠEN DOLGOZRAT RIŽ	Podravka trgovsko podjetje d.o.o. (2018-2019) European Rice Company s.p.a. (2017)	0,66	0,76	0,94	Dolgozrnati riž Mercator: 1 kg= 0,99 EUR
Sklop 4: UVT MLEKO, standardizirano polno mleko s 3,5% mm	Media proizvodnja, trgovina in turizem d.o.o.	0,46	0,64	0,65	Mleko Mila 1l =0,66 EUR Mleko S budget 1l=0,65 EUR
Sklop 5: JEDILNO RAFINIRANO SONČNIČNO OLJE	Tovarna olja Gea d.d.	1,01	1,08	1,05	Sončnično olje Mercator: 1,29 EUR/l Sončnično olje S-budget: 1,18 EUR/l
Sklop 6: KONZERVIRANA ZELENJAVA - FIŽOL	Podravka trgovsko podjetje d.o.o.	0,36	0,37	0,39	Rjavi fižol SPAR, konzerva 420g= 0,35 EUR
Sklop 7: KONZERVIRANA ZELENJAVA - PELATI	Podravka trgovsko podjetje d.o.o.	0,30	0,31	0,36	Pelati DeSpar, konzerva 400g=0,39 EUR Pelati Mercator, konzerva 400g= 0,39 EUR

Priloga 2: Testni izračun in primerjava dohodkov prejemnikov in ne-prejemnikov socialnih transferjev

ZAVRNITEV ODGOVORNOSTI

Pričujoče gradivo in informacije v njem so delo družbe Deloitte Slovenija in imajo namen posredovati splošne informacije o določeni temi ali temah ter te teme ali tem ne obravnavajo izčrpno.

Skladno s pravkar navedenim informacije v tem gradivu ne predstavljajo računovodskih, davčnih, pravnih, naložbenih ali drugih strokovnih nasvetov ali storitev. Te informacije vam niso podane z namenom, da bi se nanje zanašali kot na edino osnovo pri sprejemanju odločitev, ki lahko vplivajo na vaše poslovanje. Preden sprejmete kakršnokoli odločitev ali ukrep, ki lahko vpliva na vaše osebne finance ali poslovanje, se morate posvetovati z usposobljenim strokovnim svetovalcem.

To gradivo in informacije v njem so posredovane v pričujoči obliki, družba Deloitte Slovenija pa ne podaja nobenih implicitnih ali eksplicitnih izjav ali jamstev glede tega gradiva ali informacij v njem. Brez omejevanja slednjega družba Deloitte Slovenija ne jamči, da so to gradivo ali informacije v njem brez napak ali da izpolnjujejo kakršnakoli specifična merila uspešnosti ali kakovosti. Družba Deloitte Slovenija izrecno zavrača vsa implicitna jamstva, vključno, vendar ne omejeno na jamstva o tržnosti, lastništvu, primernosti za določen namen, nekršitvi, združljivosti, varnosti in točnosti.

To gradivo in informacije v njem tako uporabljate na lastno odgovornost ter nase prevzimate polno odgovornost in tveganje izgube, ki jo lahko utrpite zaradi uporabe tega gradiva ali informacij v njem. Družba Deloitte Slovenija ne bo odgovorna za nobeno posebno, posredno, postransko, posledično ali dodatno odškodnino oz. kakršnokoli drugo škodo, najsi se pojavi zaradi pogodbe, zakona, kazenskega prava (vključno, vendar ne omejeno na malomarnost) ali drugega v povezavi z uporabo tega gradiva ali informacij v njem.

Če karkoli od zgoraj navedenega iz kakršnegakoli razloga ni v celoti izvršljivo, ostalo še vedno ostane v veljavi.